

รายงานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

People's Participation in the Public Service of the Lopburi Municipality, Si Satchanalai District Lopburi Province

ดร.วันเฉลิม แสงสว่าง¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 391 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมด้านติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมด้านปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมด้านกำหนดนโยบายตามลำดับ

ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า ประชาชนที่เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรีแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรีไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะ

¹ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

Abstract

The purpose of this research were to study People's Participation in the Public Service of the Lopburi Municipality, Lopburi District Lopburi Province and the level of involvement of the public in the Public Services of the Municipality of Lopburi District Lopburi Province classified by factor personalization features Participants include people living in the district of Lopburi municipality. District Lopburi Lopburi 391 people. The instruments used in the study was a questionnaire. The statistics used in the analysis were used to analyze the statistics include percentage, mean and standard deviation, t-test and F-test.

The results showed that

1. People's Participation in the Public Service of the Lopburi Municipality, Lopburi District Lopburi Province. The overall level Considering that it was found. The participatory monitoring and evaluation. Has the highest levels was the second part of the practice. And the involvement of policy makers.

2. Compare the involvement of citizens in the public service of the municipality of Lopburi. District Lopburi Lopburi province found that public sex, age, education. Revenues are participating in the Public Services of the Municipality of Lopburi. District Lopburi Provincial

differences Most people who have different professions involved in the Public Services of the Municipality of Lopburi. District Lopburi Lopburi no difference.

Keywords: People's Participation in the Public Service

บทนำ

การปกครองระบบประชาธิปไตยเป็นระบบที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองและการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองที่ต้องมีความโปร่งใสชัดเจน ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา ในทำนองเดียวกันประชาชนก็สามารถมีส่วนร่วมในการรับฟัง ร่วมคิด ร่วมพัฒนา ร่วมดำเนินการ และร่วมตรวจสอบองค์กรได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการที่จะบรรลุผลตามระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว ประเทศไทยจะต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านช่วยในการปฏิรูปการเมืองการปกครองให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเองในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับทางทางการเมืองการปกครองโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถือได้ว่าตนเองอยู่ใกล้ชิดมากที่สุด (สถาบันพระปกเกล้า, 2544: 325)

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่สำคัญอย่างยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าในแต่พื้นที่ของประเทศไทยจะมีความแตกต่างหลากหลายกัน

ออกไป เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ ซึ่งเมื่อแต่ละพื้นที่ของประเทศไทยที่มีความหลากหลายดังกล่าว รัฐบาลย่อมไม่ยอมตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องและตรงตามความต้องการของประชาชน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นการจัดการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกตัวแทนของท้องถิ่นตัวเอง มาเป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางในการบริหารงาน รวมถึงการทำหน้าที่เป็นตัวแทนดูแลผลประโยชน์ของท้องถิ่นการจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น

เทศบาลเมือง เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นแบบเทศบาลสำหรับเมืองขนาดกลาง จัดตั้งโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ท้องถิ่นที่จะได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองนั้น คือท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด เช่น เทศบาลเมืองเพชรบุรี (ที่ตั้งศาลากลางจังหวัดเพชรบุรี) เทศบาลเมืองสระแก้ว (ที่ตั้งศาลากลางจังหวัดสระแก้ว) หรือท้องถิ่นที่มีจำนวนราษฎรมากกว่า 10,000 คน และมีรายได้เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลเมืองตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ก็มีท้องถิ่นบางแห่งที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด และมีจำนวนประชากรไม่ถึง 10,000 คน แต่ก็มิฐานะเป็นเทศบาลเมือง เนื่องจากได้รับการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเทศบาลสมัยแรก ๆ ซึ่งวางเกณฑ์ต่างจากปัจจุบัน เช่น เทศบาลเมือง

เสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เทศบาลเมืองหลายแห่งมีฐานะเดิมเป็นเทศบาลตำบล เช่น เทศบาลตำบลหัวหิน เทศบาลตำบลชะอำ ที่ต่อมาได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหัวหินและเทศบาลเมืองชะอำตามลำดับ แต่ก็มีบางแห่งที่ได้รับการยกฐานะข้ามขั้นจากองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นมาโดยไม่เป็นเทศบาลตำบลมาก่อน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ที่ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองปรกฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองปากพูน และองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งตำเสา จังหวัดสงขลา ที่ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา ทั้งนี้ หากท้องถิ่นใดได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมืองไปแล้วเป็นเวลา 1 ปี ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันในท้องถิ่นนั้น ๆ จะถูกยกเลิกไปด้วย เทศบาลเมืองมีนายกเทศมนตรีทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและมีสภาเทศบาลซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 18 คนที่ราษฎรในเขตเทศบาลเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรในเขตเทศบาล โดยเทศบาลเมืองมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงถนนและท่าเรือ ดับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่น ๆ ได้

ตามสมควร (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120, 2546: 1)

ตามที่กล่าวมาข้างต้น ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี การจัดการบริการสาธารณะมีปัญหาอุปสรรค ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมน้อย ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชน การประสานในการติดตามข้อมูลข่าวสารในพื้นที่น้อย ระยะเวลาในการจัดทำโครงการไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา ขอบประมาณที่ได้รับไม่ครบตามที่ตั้งไว้ ประสบปัญหาอุทกภัย (ผลการดำเนินงาน, 2554) ส่งผลทำให้การบริการสาธารณะ อันได้แก่ เส้นทางในการสัญจรยังมีการพัฒนาที่ไม่ทั่วถึงซึ่งถนนตามซอยสาธารณะยังไม่มีการพัฒนา ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ในการเดินทางในบางครั้งก็เกิดอุบัติเหตุในการใช้ถนนสัญจรของประชาชน การบริการด้านสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการที่ผ่านมา การดำเนินการยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน เนื่องจากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี น้อยมาก ในด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการปฏิบัติ ด้านการใช้ประโยชน์และด้านการติดตามและประเมินผล ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการบริการสาธารณะของเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ

บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการจัดการบริการสาธารณะนั้นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล

สมมติฐานในการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะต่างกัน
2. ประชาชนมีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะต่างกัน

6. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาแบ่งออกเป็นขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร และขอบเขตด้านระยะเวลา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการปฏิบัติ ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 16,486 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 391 คน โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโรยามานะ Taro Yamane และใช้สุ่มตัวอย่าง

3. ด้านระยะเวลา

ผู้ศึกษาได้เริ่มต้น ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2557 ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2557 รวมเป็นระยะเวลาศึกษา 6 เดือน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ส่วนที่ 2 ลักษณะแบบเลือกตอบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการปฏิบัติ ด้านการใช้ประโยชน์และด้านการติดตามและประเมินผล โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับโดยวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) (อ้างถึงในนพพล มุขมา, 2545 : 45)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ศึกษาแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำนวน 391 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ โดยใช้ t-test

4. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จำแนกตาม อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้ One Way ANOVA กรณีที่มีความแตกต่าง ใช้สถิติ เชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ด้านการมีส่วนร่วมด้านติดตามและประเมินผลโดยรวม อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ในกระบวนการควบคุมการดำเนินการบริการสาธารณะ และการประเมินผลการดำเนินงาน ท่านและชุมชนของท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าวเต็มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีนำปัญหา ข้อขัดข้องที่พบจากการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลพุดคุยในที่ประชุมของหมู่บ้าน หรือที่อื่น ๆ และเสนอแนะแนวทางวิธีปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า ประชาชนที่เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรีแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกันส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรีไม่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- จกกล ผลคำ. (2551). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี**. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- จตุรงค์ พานิชชานุกฤษ. (2556). **ความต้องการและมาตรการของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองส่วนท้องถิ่น), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สักดิ์โสภากาการพิมพ์.
- ชญามาศ พิบูลแถว. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนพิทักษ์อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยณรงค์ แก้วอยู่. (2541). **บรรยากาศองค์การกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน : ศึกษาเฉพาะกรณี ข้าราชการตำรวจ กองทะเบียนพลกรมตำรวจ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ครั้งที่ตั้งเซ็นเตอร์.
- ตระกูล มีชัย. (2548). **การเมืองท้องถิ่น: การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทัชเชษฐ นิยมสุข. (2551). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร**. คุยฉินิพนธ์ปริญญาปรัชญาคุษฉินิพนธ์ิต. สาขาการบริหารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์. (2547). **ประมวลสาระชุดวิชานโยบายสาธารณะและการบริหารโครงการ**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธวานนท์ แดงเดช. (2553). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการ สาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี**. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ และแก้วคำ ไกรสรพงษ์. (2544). **การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน

- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ. (2546). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข. กรุงเทพมหานคร : พรทิพย์การพิมพ์.
- บุปผา แก้วบวร. (2551). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสามเมือง อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสตร์. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- พงศ์สถิต คำมูล. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มานิตย์ นวลละออ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารพัฒนา เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารการพัฒนา. ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มานัส ห่อเย็น. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปราบปรามยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนรอบพื้นที่กองทัพอากาศในแขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วัชร เสริฐสมใจ. (2550). ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- ศุภกร ชาญญกรรม. (2548). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลักจิต เจริญสุข. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจินดา เลิศศิริมงคลสุข. (2549). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานแสดงพันธุ์สัตว์บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จังหวัด สุพรรณบุรี. ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุธาวัลย์ เสถียรไทย. (2543). แนวคิดเศรษฐศาสตร์นิเวศ. สถานภาพไทยศึกษา : การสำรวจเชิงวิพากษ์. กรุงเทพมหานคร : ตรีสวิน.

- สมชาย ปัจจันตโชติ. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อุดม ทุโฆสิต. (2547). **การจัดการ**. กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Katz, E lihu and Brenda, Danet. (1973). **Bureaucracy as a Problem for Sociology and Society**. New York : Basic Books.
- William, E. (1976). **Participation Management Concept : Theory and Implementation**. Atlanta Ca : Georgia State University..